

STAROGARDZKI
MIEJSKI OBSZAR
FUNKCJONALNY

POWIAT STAROGARDZKI

GMINA MIEJSKA STAROGARD GDAŃSKI

GMINA STAROGARD GDAŃSKI

GMINA BOBOWO

STRATEGIA ROZWOJU

STAROGARDZKIEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Tom II

Opracowanie dokumentu:

Doradztwo dopasowane do potrzeb

www.eu-consult.pl

www.euro-pro.pl

Starogard Gdański, sierpień 2014

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

SPIS TREŚCI

1	<u>ANALIZA SWOT</u>	3
2	<u>WIZJA I MISJA STAROGARDZKIEGO MOF</u>	7
2.1	WIZJA STAROGARDZKIEGO MOF	7
2.2	MISJA STAROGARDZKIEGO MOF	8
3	<u>CELE I OBSZARY STRATEGICZNE DLA ROZWOJU MOF</u>	9
3.1	I CEL ROZWOJOWY: DOBRA DOSTĘPNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	10
3.2	II CEL ROZWOJOWY: CZYSTE ŚRODOWISKO I ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ	13
3.3	III CEL ROZWOJOWY: AKTYWNE, ROZWIJAJĄCE SIĘ SPOŁECZEŃSTWO	18
4	<u>ODNIESIENIE DO ZATWIERDZONYCH I PROJEKTOWANYCH STRATEGII ROZWOJU OBSZARU MOF, POLITYK WSPÓLNOTOWYCH, KRAJOWYCH I REGIONALNYCH</u>	23
4.1	DOKUMENTY NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM	23
4.2	DOKUMENTY NA SZCZEBLU KRAJOWYM	26
4.3	DOKUMENTY NA SZCZEBLU REGIONALNYM	30
4.4	DOKUMENTY NA SZCZEBLU LOKALNYM	35
5	<u>SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII</u>	43
6	<u>SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI STRATEGII I PLANÓW DZIAŁANIA</u>	45
7	<u>ZAŁĄCZNIKI</u>	47
7.1	ZAŁĄCZNIK NR 1. PLANY DZIAŁANIA DLA STRATEGICZNYCH OBSZARÓW ROZWOJOWYCH MOF	47
7.2	ZAŁĄCZNIK NR 2. RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	47

1 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT należy do podstawowych narzędzi, które wykorzystywane są w planowaniu strategicznym, jako że, bazując na zidentyfikowanej sytuacji wyjściowej, pozwala na takie sformułowanie celów i założeń, które wykorzystują mocne strony obszaru i minimalizują jego słabości, a jednocześnie umożliwiają wykorzystanie występujących w otoczeniu szans oraz uniknięcie potencjalnych zagrożeń.

Analizy SWOT dokonano w oparciu o diagnozę oraz badania społeczne przeprowadzone w ramach I etapu prac nad Strategią Rozwoju Starogardzkiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Na tej podstawie określono mocne i słabe strony Starogardzkiego MOF, a także szanse i zagrożenia dla dalszego rozwoju. Wyniki analizy przedstawiono w tabeli poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Funkcjonowanie Starogardu Gdańskiego jako subregionalnego centrum rozwoju – Funkcjonowanie podstrefy PSSE i Strefy Rozwoju Przedsiębiorczości w Starogardzie Gdańskim – Szybki wzrost liczby nowozakładanych podmiotów gospodarczych, zwłaszcza na terenach wiejskich – Istnienie różnorodnych form współpracy pracodawców z administracją samorządową (funkcjonowanie Cechu Rzemiosł Różnych, Związku Pracodawców) – Wysoki stopień pokrycia powierzchni MPZP w mieście Starogard Gdański – Dobry dostęp do infrastruktury komunalnej na zurbanizowanych obszarach miasta – Położenie na atrakcyjnych przyrodniczo terenach; bliskość Borów Tucholskich, Doliny Wierzycy, jeziora Pojezierza Starogardzkiego, z których część posiada walory rekreacyjne – Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne – Dobra jakość gleb na terenach Starogardzkiego MOF umożliwiająca rozwój rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – Wysoka stopa bezrobocia na obszarze powiatu starogardzkiego – Relatywnie niski udział zatrudnionych w sektorze usług – Niższy poziom wynagrodzeń niż dla całego województwa pomorskiego oraz dla Polski – Brak najbardziej rozwojowych branż np. sektora ICT – Niewielka liczba dużych przedsiębiorstw – Niewielka podaż uzbrojonych terenów inwestycyjnych – Niewystarczająco rozbudowana sieć obsługi inwestorów – Niższy niż w województwie poziom przedsiębiorczości – Niski stopień pokrycia powierzchni MPZP w gminie Starogard Gdański i gminie Bobowo – Zły stan techniczny części dróg na terenie MOF, w tym dróg wojewódzkich i dróg dojazdowych do autostrady – Zbyt wysokie natężenie ruchu w mieście Starogard wynikające z prowadzenia ruchu tranzytowego przez miasto (brak obwodnicy) – Niska konkurencyjność PKS w stosunku do

<ul style="list-style-type: none">– Dobre warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii szczególnie w oparciu o biomasę i wiatr– Wysoka dostępność transportowa Starogardzkiego MOF– Dostęp do autostrady A1 i DK22– Dostęp do czynnej linii kolejowej nr 203; bliskość węzła kolejowego w Tczewie– Rozwinięta siatka połączeń autobusowych– Relatywnie wysoka częstotliwość kursowania autobusów miejskich w Starogardzie Gdańskim– Dobry stan techniczny autobusów MZK Starogard Gdański– Dobry stan techniczny oraz wyposażenie placówek edukacyjnych (szczególnie w sprzęt komputerowy) na terenie MOF– Rozwinięty system zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych oraz wdrażanie innowacji pedagogicznych przez szkoły z terenu MOF– Dobry stan infrastruktury i wysoka dostępność placówek medycznych świadczących usługi w zakresie POZ– Rozwinięty system programów profilaktycznych realizowanych za publiczne i niepubliczne środki– Korzystna struktura demograficzna ludności z terenu MOF– Funkcjonowanie różnorodnego systemu uzupełniania kwalifikacji zawodowych– Funkcjonowanie aktywnych grup i organizacji angażujących mieszkańców w sprawy rozwoju ich miejscowości na terenach wiejskich– Aktywność JST z obszaru MOF w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none">przewoźników prywatnych na najbardziej dochodowych trasach– Zły stan techniczny autobusów PKS Starogard Gdański– Zbyt niska częstotliwość połączeń kolejowych, szczególnie do Trójmiasta– Zły stan dworca kolejowego w Starogardzie– Niski stopień integracji środków transportu– Niespójna sieć dróg rowerowych– Niewystarczająca infrastruktura techniczna i teletechniczna na obszarach wiejskich i terenach miejskich przeznaczonych na rozwój– Znaczne wyeksploatowanie elementów istniejącej infrastruktury technicznej, przede wszystkim energetycznej, ciepłowniczej, kanalizacyjnej– Braki w zakresie kanalizacji deszczowej i infrastruktury retencyjnej– Niezadowalający stan czystości rzek ze względu na nieuregulowany system wodno-kanalizacyjny– Niskie wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji ze względu na braki infrastrukturalne w tym zakresie– Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej– Ograniczony dostęp do edukacji przedszkolnej– Niewystarczająco rozwinięty i dopasowany do potrzeb rynku pracy system szkolnictwa zawodowego– Niedostateczne wyposażenie szkół w infrastrukturę sportową– Ograniczone możliwości dojazdu na niektóre zajęcia pozaszkolne/pozalekcyjne– Niska dostępność do specjalistycznej opieki medycznej– Braki w wyposażeniu i zły stan techniczny części infrastruktury ochrony zdrowia– Odpływ młodych ludzi do większych ośrodków miejskich i za granicę– Występowanie zdegradowanej tkanki miejskiej i licznych problemów społecznych
---	---

	<p>na obszarze Śródmieścia Starogardu Gdańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rekreacyjna – Niewielkie zaangażowanie mieszkańców w działalność społeczną – Niska świadomość ekologiczna mieszkańców w szczególności na terenach wiejskich – Niewystarczające wsparcie dla rozwoju organizacji pozarządowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Poszukiwanie przez inwestorów i mieszkańców obszarów cechujących się uporządkowanym planowaniem przestrzennym – Zainteresowanie inwestorów gruntami posiadającymi dostęp do infrastruktury technicznej – Wzrost znaczenia subregionalnych ośrodków rozwoju jako lokalnych centrów usługowych – Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem (kajakarstwo, rowery, turystyka konna) – Wzrost zainteresowania lokalną tożsamością i kulturą – Rozwój funkcji turystycznych na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo – Rozwój rynku usług logistycznych na obszarach charakteryzujących się dobrą dostępnością komunikacyjną – Realizacja centralnych i regionalnych projektów rozbudowy dróg krajowych i regionalnych – Wzrost znaczenia ruchu rowerowego zarówno jako środka transportu, jak i w celach rekreacyjnych – Wdrażanie regionalnych programów ochrony powietrza i ochrony przed hałasem – Zwiększenie puli środków na modernizację/rewitalizację linii kolejowych, w tym linii o znaczeniu regionalnym – Rozwój gospodarstw rolnych o dużym areale i specjalizacji produkcyjnej – Rozwój gospodarstw rolnych stosujących tradycyjne metody produkcji oraz agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> – Omijanie przez inwestorów i mieszkańców obszarów nieposiadających MPZP – Obniżanie atrakcyjności inwestycyjnej przez niewystracającą i zdekapitalizowaną infrastrukturę techniczną – Pogłębienie dysproporcji w poziomie jakości życia pomiędzy obszarami wiejskimi i wiejskimi – Niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa – Wzrost znaczenia OMT jako głównego ośrodka regionalnego w województwie przy jednoczesnym spadku znaczenia ośrodków subregionalnych – Wzrost znaczenia Tczewa jako subregionalnego ośrodka wzrostu w południowej części regionu – Zmniejszanie się opłacalności produkcji przemysłowej – Wzrost znaczenia bezpośredniego otoczenia autostrady A1 – Zwiększanie się ruchu tranzytowego drogowego powodujące spadek bezpieczeństwa oraz pogorszenie jakości powietrza – Zwiększanie się ruchu samochodowego indywidualnego na obszarach miejskich kosztem transportu zbiorowego – Niekontrolowany wzrost indywidualnych źródeł ciepła powodujący tzw. niską emisję – Zaostrzanie przepisów dotyczących gospodarki niskoemisyjnej przez Unię Europejską – Wzrost znaczenia Malborka oraz Kwidzyna jako ważnych turystycznych ośrodków

<ul style="list-style-type: none">– Podwyższanie i dostosowanie kwalifikacji zawodowych pracowników do potrzeb rynku– Zacieśnianie współpracy przedsiębiorstw z administracją w ramach partnerstwa prywatno-publicznego– Rozwój instytucji otoczenia biznesu i zwiększanie puli środków dostępnych dla wspierania przedsiębiorców– Poprawa efektywności energetycznej dzięki rozwojowi OZE i termomodernizacji obiektów publicznych– Poprawa dostępności opieki żłobkowej i przedszkolnej– Rozwój innowacji pedagogicznych w szkołach podstawowych i gimnazjach– Poprawa infrastruktury i dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej– Poprawa świadomości społecznej na temat roli profilaktyki– Poprawa sytuacji na rynku pracy na obszarach wiejskich dzięki rozwojowi przedsiębiorczości– Rozszerzanie się PSSE oraz możliwość powoływania stref aktywności gospodarczej przez gminy– Rozpoczęcie nowej perspektywy budżetowej UE 2014-2020– Rozwój społeczeństwa obywatelskiego dzięki wzrostowi aktywności NGOs	<ul style="list-style-type: none">związanych z działalnością Zakonu Krzyżackiego– Wzrost znaczenia Borów Tucholskich jako obszaru aktywnej turystyki– Niewystarczające uregulowanie konkurencji w autobusowym transporcie regionalnym powodująca dekapitalizację taboru i straty spowodowane walką z konkurencją– Zmniejszanie się ruchu kolejowego poza głównymi liniami kolejowymi w regionie– Degradacja infrastruktury kolejowej poza głównymi liniami kolejowymi w regionie– Pogorszenie się sytuacji na lokalnym rynku pracy– Niepewna koniunktura rynkowa oznaczająca turbulentne otoczenie dla przedsiębiorstw– Odpływ wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich i za granicę– Posiadanie atrakcyjnych i uzbrojonych gruntów w ramach PSSE w Tczewie i Trójmieście– Wyludnianie i degradacja zabytkowych centrów miast
---	---

2 WIZJA I MISJA STAROGARDZKIEGO MOF

2.1 WIZJA STAROGARDZKIEGO MOF

Miejski Obszar Funkcjonalny Starogardu Gdańskiego
atrakcyjnym i dynamicznie rozwijającym się obszarem gospodarczym,
o wyjątkowych walorach naturalnych, opartym na aktywnym społeczeństwie
i poszanowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

Wizja rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Starogardu Gdańskiego stanowi opis pożądanego stanu rzeczywistości oczekiwanego do 2020 roku. Formułuje ona stan docelowy, do jakiego dążyć będzie cała wspólnota miejskiego obszaru funkcjonalnego, w tym władze samorządowe, partnerzy publiczni i prywatni oraz sami mieszkańcy. Wizja rozwoju jest swego rodzaju prognozą - określa cel i wyznacza kierunki oraz ramy planowanych działań. Wskazana wizja Starogardzkiego MOF przewiduje stworzenie warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru z wykorzystaniem posiadanego potencjału przyrodniczego.

Formułując wizję wzięto pod uwagę szereg czynników, takich jak:

- zatwierdzone i projektowane strategie rozwoju obszaru MOF, polityki wspólnotowe, krajowe i regionalne,
- obowiązujące dokumenty planistyczne, zarówno na poziomie lokalnym, jak i województwa i kraju,
- istniejące uwarunkowania, określone w analizie SWOT jako mocne i słabe strony obszaru,
- diagnozę stanu obecnego obszaru opartą o przeprowadzone badania ilościowe i jakościowe.

Realizacja wizji rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Starogardu Gdańskiego stanowi wyzwanie zarówno dla instytucji publicznych i prywatnych, przedsiębiorców, jak i mieszkańców. Sprawna koordynacja i nadzór nad zaplanowanymi do realizacji działaniami będzie głównym zadaniem władz jednostek samorządowych zaangażowanych w funkcjonowanie Starogardzkiego MOF.

2.2 MISJA STAROGARDZKIEGO MOF

Tworzenie warunków zapewniających wysoką jakość życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój lokalnej gospodarki przy aktywnym wsparciu społecznym w tym m.in. pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie sprzyjających warunków inwestycyjnych, poprawę dostępności komunikacyjnej oraz efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru z poszanowaniem środowiska naturalnego

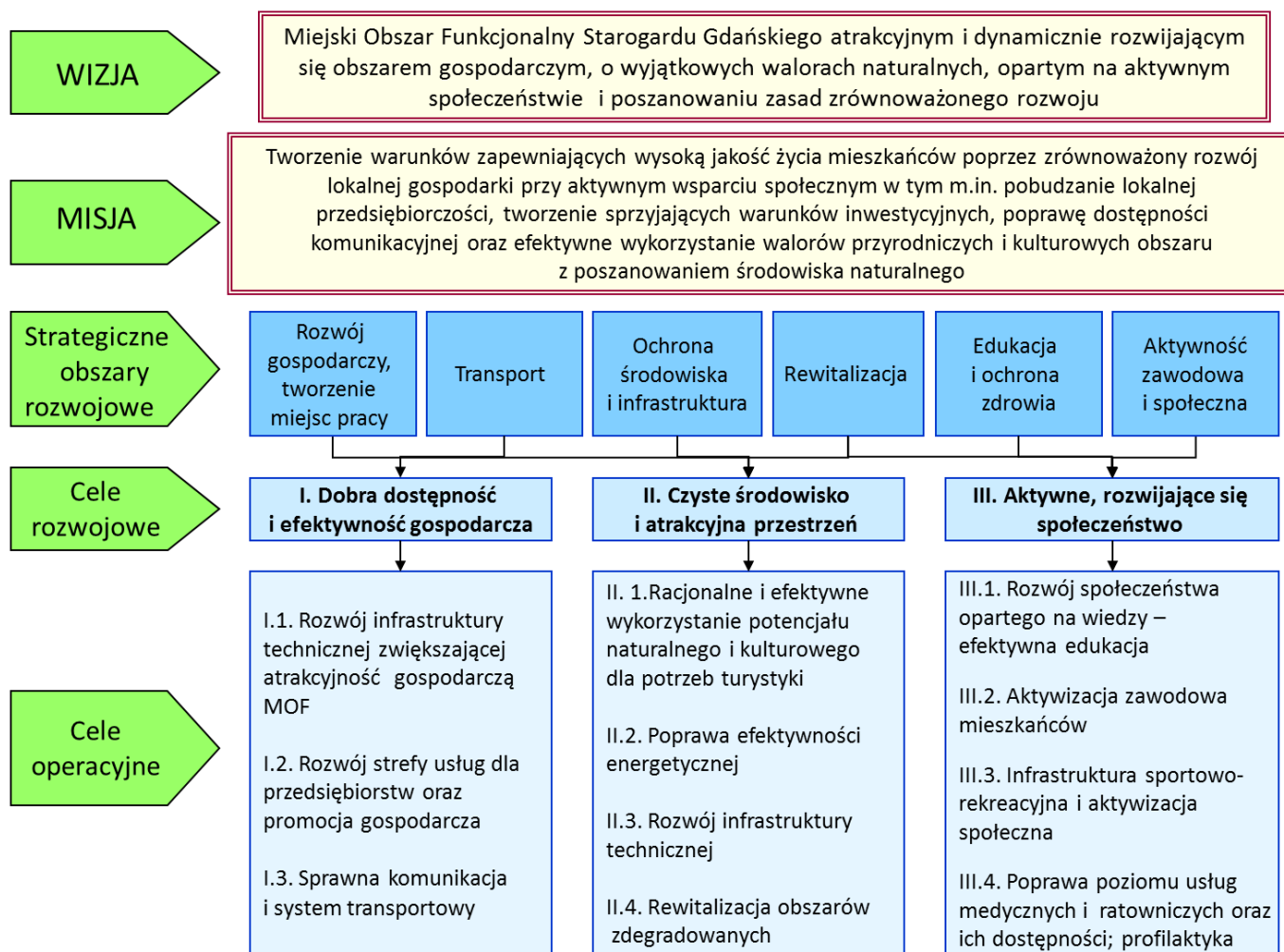
Szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Starogardu Gdańskiego wymaga sprostania wielu wyzwaniom jak: ochrona środowiska naturalnego przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, pobudzenie aktywności gospodarczej, m.in. poprzez podnoszenie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców, zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz lepsza edukacja czy ochrona zdrowia. Są to poważne obszary problemowe, które poszczególnym samorządom trudno byłoby rozwiązywać działając w pojedynkę. Istotą sukcesu będzie współpraca Powiatu oraz wszystkich Gmin MOF na rzecz zrównoważonego rozwoju całego obszaru funkcjonalnego i poprawy jakości życia mieszkańców. Powinna ona obejmować zarówno jednostki samorządu terytorialnego, podmioty gospodarcze, jak i organizacje pozarządowe.

3 CELE I OBSZARY STRATEGICZNE DLA ROZWOJU MOF

Dla ukierunkowania działań rozwojowych na terenie Starogardzkiego MOF, sformułowano trzy nadrzędne cele rozwojowe MOF, które skonkretyzowane zostały przez 11 celów operacyjnych. Dodatkowo określono sześć strategicznych obszarów rozwojowych, którym odpowiadać będą plany działania i które będą podstawowym narzędziem wdrażania założeń Strategii. Schematycznie wizję, misję oraz cele rozwojowe, operacyjne i strategiczne obszary rozwojowe przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 3.1. Logika interwencji

Źródło: opracowanie własne

Działania rozwojowe Starogardzkiego MOF ukierunkowane na osiągnięcie sformułowanych wizji i misji i koncentrują się wokół następujących nadrzędnych celów rozwojowych:

I Dobra dostępność i efektywność gospodarcza

II Czyste środowisko i atrakcyjna przestrzeń

III Aktywne, rozwijające się społeczeństwo

Są to zarazem wspólne cele dla sześciu strategicznych obszarów rozwojowych wyznaczonych na podstawie przeprowadzonych analiz:

1. **Rozwój gospodarczy, tworzenie miejsc pracy,**
2. **Transport,**
3. **Ochrona środowiska i infrastruktura,**
4. **Rewitalizacja,**
5. **Edukacja i ochrona zdrowia,**
6. **Aktywność zawodowa i społeczna.**

Obszary i cele rozwojowe wzajemnie się przenikają i są ze sobą silnie powiązane. Sfera gospodarcza w dużej mierze zależna jest od dostępności, jakości powiązań komunikacyjnych i transportowych i determinuje funkcjonowanie rynku pracy, co przekłada się z kolei na możliwości rozwoju społecznego. Rozwijana infrastruktura wpływa też na jakość życia mieszkańców, pozwala przełamać bariery przestrzenne i ma istotny wpływ na możliwości rozwoju gospodarczego. Jednocześnie rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki, która coraz bardziej wkracza na tereny objęte ochroną, odgrywa dużą rolę w zakresie oddziaływania na środowisko. Niekontrolowany rozwój, bez odpowiedniego planowania przestrzennego i ukierunkowania może stać się zagrożeniem dla zachowania różnorodności biologicznej. W tym kontekście bardzo ważna jest realizacja wyznaczonych zadań i celów rozwojowych w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.

3.1 I CEL ROZWOJOWY: DOBRA DOSTĘPNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

Gospodarka MOF opiera się przede wszystkim na działalności rolniczej, wytwórczej i przemysłowej. Główne branże to: przemysł farmaceutyczny, drzewny, budowlany, metalowy, chemiczny, spożywczy oraz szklarski. Położenie w pobliżu przecięcia się ważnych

szlaków komunikacyjnych sprzyja też rozwojowi branży logistycznej. Niestety jakość dróg i braki infrastrukturalne w tym zakresie stanowią znaczne utrudnienie komunikacyjne, co ogranicza dostępność obszaru i jest istotną przeszkodą w rozwoju gospodarczym MOF. Inne ważne problemy gospodarcze występujące w MOF i wskazane w analizie SWOT to m.in.: niewielka liczba dużych przedsiębiorstw, niewystarczające przygotowanie terenów pod inwestycje, niski stopień pokrycia powierzchni MPZP w gminie Starogard Gdański i gminie Bobowo oraz słabo rozwinięta sieć otoczenia biznesu. Niedostatki te sprawiają, że od kilku lat w badanym obszarze utrzymuje się stagnacja jeśli chodzi o rozwój przedsiębiorczości, brak jest nowych inicjatyw i inwestycji, a co za tym idzie brakuje miejsc pracy, a obszar cechuje wysokie bezrobocie. Poprawa sytuacji wymaga podjęcia działań w dwóch kluczowych kwestiach: zwiększenia dostępności obszaru oraz poprawienia efektywności gospodarczej.

I cel rozwojowy będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:

- I.1. Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność gospodarczą,
- I.2. Rozwój strefy usług dla przedsiębiorstw oraz promocja gospodarcza,
- I.3. Sprawna komunikacja i system transportowy

Cel	I.1 . Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność gospodarczą
Opis	Dostępność terenów inwestycyjnych i odpowiednie ich przygotowanie, stwarzające dobre warunki dla lokowania inwestycji, są podstawowymi elementami zwiększającymi atrakcyjność gospodarczą obszaru, mającymi decydujące znaczenie przy lokalizacji nowych inwestycji. Tworzenie nowych odcinków infrastruktury technicznej, pozyskiwanie i uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych oraz prace służące modernizacji istniejących sieci infrastrukturalnych, są istotnymi zadaniami strategicznymi MOF, mającymi za zadanie przyciągnięcie inwestorów i warunkującymi rozwój gospodarczy.
Kierunki działań	- uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych,

	- uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media.
--	--

Cel	I.2 . Rozwój strefy usług dla przedsiębiorstw oraz promocja gospodarcza
Opis	<p>Wzrost efektywności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości uzależniony jest w dużej mierze od dostępności i jakości strefy usług dla firm oraz od skutecznej i szerokiej promocji obszaru, jako zachęty dla nowych inwestorów.</p> <p>Decydujące znaczenie dla rozwoju MOF ma uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego (uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) i wydzielenie stref przeznaczonych dla rozwoju przedsiębiorczości, które zostaną odpowiednio przygotowane pod względem technicznym i usługowym. Niebagatelne znaczenie dla dobrego funkcjonowania i rozwoju stref przedsiębiorczości ma wspieranie i rozwój usług otoczenia biznesu, m.in. w zakresie doradztwa biznesowego, innowacji, ochrony środowiska, zarządzania finansami, marketingu i sprzedaży, czy wsparcia w postaci pożyczek lub poręczeń finansowych. Ponadto w celu przyciągnięcia do MOF nowych inwestorów niezbędne jest podjęcie działań promocyjnych, które tworzyć będą pozytywny wizerunek obszaru.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- stworzenie MPZP dla poszczególnych gmin, określenie stref rozwoju przedsiębiorczości,- wsparcie doradcze i finansowe dla przedsiębiorstw poprzez rozwój instytucji otoczenia biznesu,- organizacja lokalnych akcji promocyjnych – festyny, targi, imprezy kulturalne,- uczestnictwo w targach i wystawach o zasięgu krajowym i międzynarodowym;- rozpowszechnienie pozytywnego wizerunku MOF w mediach i w Internecie.

Cel	I.3 . Sprawna komunikacja i system transportowy
Opis	<p>Infrastruktura drogowa jest jednym z kluczowych czynników determinujących rozwój gospodarczy danego obszaru i ma zarazem istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz na atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną. Konieczna</p>

	<p>jest dalsza rozbudowa dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz poprawa złego stanu technicznego dróg już istniejących. Drugim ważnym elementem jest rozwój komunikacji i transportu publicznego, zwiększającego mobilność mieszkańców i ułatwiającego sprawne przemieszczanie się, a co za tym idzie dającego szersze możliwości np. do poszukiwania pracy w innych miejscowościach. Istotnym elementem jest tu też integracja różnych środków komunikacji publicznej.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- budowa nowych dróg (w tym obwodnicy Starogardu), przebudowa i modernizacja dróg istniejących (w tym modernizacja dróg wojewódzkich),- rozwój i integracja transportu publicznego,- poprawa stanu infrastruktury (taboru) PKS i MZK,- rozwój sprawnie działającej siatki połączeń komunikacyjnych, łączącej poszczególne miejscowości MOF z głównymi ośrodkami gospodarczymi,- poprawa infrastruktury kolejowej, w tym przebudowa dworca w Stargardzie Gd. oraz rewitalizacja linii Chojnice-Tczew,- zwiększenie liczby połączeń kolejowych z głównymi ośrodkami rozwoju w regionie, w tym z Trójmiastem,- rozwój infrastruktury rowerowej.

3.2 II CEL ROZWOJOWY: CZYSTE ŚRODOWISKO I ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Cel ten stanowi wyzwanie w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego, a także jakości i atrakcyjności przestrzeni Starogardzkiego MOF. Ze względu na uwarunkowania naturalne i jakość gleb przeważająca część analizowanego obszaru to tereny uprawne. Pod względem zasobów przyrodniczych obszar MOF położony jest na pograniczu Borów Tucholskich, system rzeczny stanowi Wierzyca i jej dopływy tworzące malownicze zakątki i krajobrazy. Z uwagi na wielkość terytorialną poszczególnych gmin wchodzących w skład MOF oraz uwarunkowania naturalne większość obszarów cennych przyrodniczo i chronionych znajduje się na terenie

gminy wiejskiej Starogard Gdański (2 obszary chronionego krajobrazu oraz 2 obszary Natura 2000).

Do głównych problemów na terenie Starogardzkiego MOF zdiagnozowanych w analizie SWOT należy zaliczyć przede wszystkim: niskie wykorzystanie walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki i rekreacji głównie ze względu na braki infrastrukturalne, niewystarczającą bądź wyeksploatowaną infrastrukturę techniczną (wodno-kanalizacyjną, energetyczną, ciepłowniczą, gazową i teletechniczną) w szczególności na obszarach wiejskich, niezadawalający stan czystości rzek głównie ze względu na nieuregulowany system wodno-kanalizacyjny, a także braki w zakresie kanalizacji deszczowej i infrastruktury retencyjnej. Ponadto większość budynków położonych na terenie MOF posiada niską efektywność energetyczną. Pomimo dobrych uwarunkowań niewykorzystany pozostaje także potencjał w zakresie OZE. Słabym punktem jest również dbałość o środowisko naturalne przez samych mieszkańców (np. wywożenie śmieci do lasu, czy odprowadzanie ścieków do nieuszczelnionych zbiorników). Na terenie miasta z kolei, największe wyzwanie stanowi zdegradowana tkanka miejska, co pociąga za sobą liczne problemy natury społecznej, a także ogranicza atrakcyjność tych terenów zarówno dla mieszkańców MOF, jak i turystów.

Drugi cel rozwojowy będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:

- II.1. Racjonalne i efektywne wykorzystanie potencjału naturalnego i kulturowego na potrzeby turystyki,
- II.2. Poprawa efektywności energetycznej,
- II.3. Rozwój infrastruktury technicznej,
- II.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Cel	II.1. Racjonalne i efektywne wykorzystanie potencjału naturalnego i kulturowego na potrzeby rozwoju turystyki
Opis	Odpowiednie wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego jest jednym z najważniejszych elementów rozwoju turystyki, która stanowić powinna ważną gałąź gospodarki Starogardzkiego MOF. Na terenie MOF zlokalizowanych jest wiele miejsc o znaczeniu kulturowym oraz cennych przyrodniczo, których potencjał pozostaje niewykorzystany. Wyjątkowo

	<p>malownicze krajobrazy tworzy m.in. dolina rzeki Wierzycy. Lepsze, a zarazem racjonalne i ukierunkowane wykorzystanie posiadanych zasobów naturalnych będzie możliwe dzięki rozwojowi i poprawie stanu infrastruktury turystycznej. Stworzenie odpowiednich miejsc odpoczynku na trasach i szlakach, właściwe oznakowanie czy wytyczenie nowych tras, z odpowiednią oprawą pozwoli z jednej strony na lepsze zagospodarowanie potencjału, a jednocześnie na właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego, tak by nie stwarzać zagrożenia dla różnorodności biologicznej. Będzie to również bodźcem dla pobudzenia lokalnej społeczności do rozwoju małej przedsiębiorczości.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- stworzenie nowych szlaków i tras turystycznych (lądowych i wodnych),- rozwój infrastruktury turystyki krajoznawczej oraz agroturystyki,- oznakowanie zabytków oraz rozbudowa systemu informacji nt. obiektów o potencjale kulturalnym i kulturowym,- rozwój ośrodków kultury upowszechniających i prezentujących kulturę i dziedzictwo kulturowe,- tworzenie ścieżek edukacyjnych,- promocja walorów naturalnych i kulturowych MOF.

Cel	II.2. Poprawa efektywności energetycznej
Opis	<p>Istotny wpływ na stan środowiska naturalnego ma energetyka. Potrzeba poprawy efektywności wykorzystania energii dotyczy wszystkich sektorów gospodarki w szczególności sektora produkcyjnego, oraz sektora budownictwa (zarówno mieszkaniowego, jak i budynków użyteczności publicznej).</p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i w sektorze mieszkaniowym jest działaniem koniecznym ze względu na rosnące koszty i pojawiające się nowe normy i wymogi dotyczące budownictwa. W celu obniżenia energochłonności budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych potrzebne jest przeprowadzenie działań termomodernizacyjnych oraz wprowadzenie innych ulepszeń technicznych.</p>

	<p>Poprawa efektywności energetycznej oznacza również inwestycje w nowe rozwiązania i technologie pozwalające na zagospodarowanie i wykorzystanie energii źródeł odnawialnych: wiatru, słońca, potencjału biomasy, które nie powodują emisji zanieczyszczeń. Starogardzki MOF posiada duży potencjał do uprawy wieloletnich roślin energetycznych oraz spore zasoby biomasy, która może zostać wykorzystana do produkcji biogazu. Jednocześnie budowa farm wiatrowych, fotowoltaicznych, czy biogazowni pozwoli na dalszy rozwój gospodarczy, kreować będzie nowe miejsca pracy i sprzyjać lepszemu wykorzystaniu i zagospodarowaniu potencjału ludzkiego.</p> <p>Zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną oraz dywersyfikacja źródeł energii w kierunku energii ze źródeł odnawialnych przełoży się bezpośrednio na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, a jednocześnie przyczyni się do aktywizacji lokalnej gospodarki i zmniejszenia bezrobocia.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych i mieszkalnych,- wyznaczenie stref dla rozwoju energetyki opartej na OZE (poprzez stworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego),- budowa infrastruktury opartej na źródłach odnawialnych OZE (farma wiatrowa, biogazownia, instalacje fotowoltaiczne),- budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych w celu przyłączenia nowych jednostek wytwórczych energii z OZE,- budowa lokalnych, małych źródeł energii produkujących zarówno energię elektryczną, jak i ciepło na potrzeby lokalne, niewymagającą przesyłania jej na duże odległości,- poprawa sprawności wytwarzania ciepła poprzez zmianę źródeł ciepła na jednostki wysokosprawnej kogeneracji.

Cel	II.3. Rozwój infrastruktury technicznej
Opis	<p>Bezpośredni wpływ na stan środowiska naturalnego, a także na jakość życia mieszkańców i rozwój gospodarczy obszaru ma infrastruktura techniczna: systemy ciepłownicze, wodno-ściekowe, w tym sprawnie działające oczyszczalnie, kanalizacja deszczowa, sieci elektroenergetyczne czy teleinformatyczne. Rozwój sieci kanalizacyjnej oraz uregulowanie spływu wód deszczowych na terenie MOF pozwoli na ograniczenie niekontrolowanego przedostawania się ścieków do gruntu, co w okresie długofalowym wpłynie pozytywnie na stan wód podziemnych i powierzchniowych.</p> <p>Z kolei rozwój sieci sprzyjał będzie ograniczeniu strat energetycznych i zmniejszeniu jej awaryjności. Sieci teleinformatyczne stają się obecnie nieodzownym narzędziem w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb w zakresie dostępu do informacji, co bezpośrednio wpływa na wiedzę i świadomość społeczeństwa i daje szerokie możliwości w zakresie rozwoju.</p> <p>Istotnym elementem sprawnie funkcjonującego systemu infrastrukturalnego w zakresie zabezpieczenia obszaru przed groźbą zalania jest natomiast odpowiednie zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z możliwością retencjonowania wody. Wszystkie te elementy wpłyną bezpośrednio nie tylko na poprawę stanu środowiska naturalnego, ale także na podniesienie jakości życia mieszkańców Starogardzkiego MOF.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, kanalizacji deszczowej, ciepłowniczej, energetycznej,- modernizacja i budowa nowych urządzeń osłony przed powodzią, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z retencjonowaniem wody – budowa zbiorników retencyjnych,- poprawa dostępu do Internetu - budowa/rozbudowa sieci teleinformatycznej,- budowa nowych i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków,- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel	II.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
Opis	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych na terenie Starogardzkiego MOF przewiduje zarówno działania twarde, w zakresie naprawy stanu zniszczonej tkanki miejskiej w obszarze miasta – m.in. Rynku i ulicy Kościuszki w Starogardzie Gdańskim poprzez nadanie im nowych funkcji, ale także działania miękkie mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu zarówno na terenie miasta jak i w pozostałych miejscowościach. Ważną rolę w odbudowie potencjału społecznego i przeciwdziałaniu niekorzystnym, patologicznym zjawiskom społecznym odgrywają organizacje pozarządowe.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacja tkanki miejskiej na terenie Starogardu Gdańskiego, - realizacja szeroko rozumianych działań pozwalających rozwiązywać zidentyfikowane problemy społeczne, - wsparcie instytucji i organizacji pozarządowych mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

3.3 III CEL ROZWOJOWY: AKTYWNE, ROZWIJAJĄCE SIĘ SPOŁECZEŃSTWO

Jednym z kluczowych czynników decydujących o rozwoju danego obszaru jest aktywne i otwarte społeczeństwo. Do największych problemów Starogardzkiego MOF należy utrzymujący się wysoki stopień bezrobocia. Wynika to m.in. z niedostatków kwalifikacyjnych i niedostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy, a także z utrudnień komunikacyjnych (ograniczone możliwości dojazdu do Starogardu czy Trójmiasta z niektórych miejscowości). Niekorzystną tendencją jest też niskie tempo przyrostu miejsc pracy. Strukturę zatrudnienia powiatu starogardzkiego charakteryzuje stosunkowo duży udział zatrudnienia w przemyśle i budownictwie – powyżej 36%, podczas gdy w usługach pracuje 41 %. Istotnym problemem jest niska dostępność opieki żłobkowej i przedszkolnej. Działania władz samorządowych powinny zatem sprzyjać kształtowaniu pozytywnych postaw poprzez podejmowanie wysiłków w zakresie edukacji i aktywizacji społecznej, tak aby pobudzić i zagospodarować posiadany kapitał ludzki.

Jednym z elementów budujących otwarte i aktywne społeczeństwo jest również dostęp do obiektów sportowych, a także terenów rekreacyjnych – placów zabaw, parków. Posiadany w tym zakresie potencjał pozostaje również niezagospodarowany.

W zakresie ochrony zdrowia dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej należy ocenić jako dobry. Problemem jest mniejsza dostępność do usług medycznych w przypadku opieki specjalistycznej.

Powyższy cel rozwojowy będzie realizowany poprzez następujące cele operacyjne:

- III.1. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy – efektywna edukacja,
- III.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców,
- III.3. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna, aktywizacja społeczna,
- III.4. Poprawa poziomu usług medycznych i ratowniczych oraz ich dostępności; profilaktyka.

Cel	III.1. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy – efektywna edukacja
Opis	Najważniejszym zasobem gospodarczym stanowiącym nieodzowny element konkurencyjności obszaru jest otwarte i dobrze zorganizowane społeczeństwo. Decyduje o tym szereg czynników, jak jakość życia, ogólny poziom wykształcenia mieszkańców, poziom zatrudnienia, stopień integracji społecznej i kulturowej. Kluczowym warunkiem trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru jest efektywny rozwój edukacji przyczyniający się do podnoszenia jakości i efektywności kształcenia. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców jest procesem długotrwałym i trudnym, odbywa się on bowiem na wszystkich poziomach edukacji obejmując proces kształcenia w systemie szkolnym, jak i pozaszkolnym. Skutecznym narzędziem odnawiania kwalifikacji społeczeństwa i dostosowywania ich do potrzeb rynku pracy jest rozwój edukacji ustawicznej zintegrowanej z tradycyjnym systemem edukacji. Równie ważnym elementem jest tworzenie warunków do edukacji, jak i samo kształcenie już na poziomie przedszkolnym.
Kierunki	- rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych, w tym zaplecza sportowego

działań	<p>szkół,</p> <ul style="list-style-type: none">- tworzenie placówek przedszkolnych,- edukacja ekologiczna –zajęcia przedszkolne, szkolne i pozaszkolne,- dostosowanie treści kształcenia do potrzeb lokalnej gospodarki i rynku pracy- poprawa jakości nauczania w szkołach oraz rozwój nowoczesnych form i treści kształcenia,- organizacja kursów i szkoleń w celu podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych, rozwój kształcenia ustawicznego,- podnoszenie kompetencji informatycznych mieszkańców MOF.
---------	---

Cel	III.2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców
Opis	<p>Starogardzki MOF charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia. W celu zapewnienia lepszej jakości życia mieszkańców niezbędne jest stworzenie warunków dla rozwoju i aktywizacji zawodowej mieszkańców.</p> <p>Z uwagi na postępujące zmiany gospodarcze konieczne jest dostosowywanie kwalifikacji zawodowych i umiejętności do potrzeb rynku. Główną instytucją odpowiedzialną za realizację zadań będzie Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim, który dysponuje odpowiednimi narzędziami oraz środkami finansowymi, aby skutecznie wdrożyć w życie poszczególne zagadnienia dotyczące rynku pracy.</p> <p>Efektem prowadzenia działań aktywizacyjnych będzie obniżenie liczby bezrobotnych, zwiększenie liczby utworzonych miejsc pracy oraz zwiększenie liczby mikroprzedsiębiorstw.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- aktywizacja osób biernych zawodowo, bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem,- wspieranie powstawania mikro przedsiębiorstw - działania aktywizacyjne,- udzielanie pożyczek bezrobotnym i pracodawcom,- refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego,- organizacja szkoleń grupowych i indywidualnych w celu nabycia nowych

	<p>umiejętności,</p> <ul style="list-style-type: none">- refundacja wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy,- udzielanie dotacji i pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej,- świadczenie usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego,- organizowanie staży i przygotowania zawodowego,- organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych,
--	--

Cel	III.3. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i aktywizacja społeczna
Opis	<p>Rozwój infrastruktury sportowej oraz kształtowanie przestrzeni rekreacyjnej są ważnymi elementami budującymi aktywne, zdrowe i rozwijające się społeczeństwo. Organizacja infrastruktury rekreacyjnej w postaci obiektów sportowych, placów zabaw dla dzieci i młodzieży czy parków jest elementem podnoszącym jakość życia i pobudzającym lokalną społeczność do działania.</p> <p>Ponadto zaplanowane działania mają służyć zwiększeniu aktywności lokalnej społeczności w codziennym życiu i uczestniczeniu w procesach decyzyjnych, co jest istotne, ponieważ mieszkańcy posiadają największą wiedzę dotyczącą otoczenia, w którym żyją, i najlepiej wiedzą czego potrzebują, czego im brakuje oraz co należy zmienić, aby żyło się im lepiej.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej,- wsparcie doradcze, organizacyjne i finansowe dla organizacji pozarządowych,- działania aktywizacyjne - budowa społeczeństwa obywatelskiego, integracja lokalnych społeczności,- rozwój oferty czasu wolnego, wsparcie animatorów kultury,- rozwój usług skierowanych do osób starszych.

Cel	III.4. Poprawa poziomu usług medycznych i ratowniczych oraz ich dostępności; profilaktyka
Opis	<p>Aktywne i rozwijające się społeczeństwo potrzebuje właściwej opieki zdrowotnej na wysokim poziomie i dostępu do specjalistycznych usług medycznych. W celu zapewnienia mieszkańcom odpowiedniej ochrony zdrowia niezbędna jest m.in. poprawa stanu infrastruktury oraz wyposażenie szpitala w zakresie specjalistycznej aparatury i urządzeń, jak też jego informatyzacja. Konieczne jest także wyposażenie jednostek ratowniczych działających na terenie MOF. Ponadto z uwagi na fakt, że duży odsetek mieszkańców MOF zapada na choroby cywilizacyjne (cukrzyca, choroby układu krążenia i układu oddechowego, nowotwory) ważnym elementem będzie prowadzenie akcji profilaktycznych. Powyższe działania w efekcie doprowadzą do poprawy opieki medycznej, a w konsekwencji do ogólnej poprawy stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców powiatu starogardzkiego.</p>
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none">- poprawa stanu technicznego infrastruktury ochrony zdrowia,- wyposażenie: zakup aparatury i sprzętu medycznego – zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych,- informatyzacja placówek medycznych, w tym szpitala w Starogardzie (Kociewskie Centrum Zdrowia),- budowa lądowiska dla śmigłowców przy szpitalu,- wyposażenie służb ratowniczych,- intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych,- propagowanie i promocja zdrowego stylu życia.

4 ODNIESIENIE DO ZATWIERDZONYCH I PROJEKTOWANYCH STRATEGII ROZWOJU OBSZARU MOF, POLITYK WSPÓLNOTOWYCH, KRAJOWYCH I REGIONALNYCH

4.1 DOKUMENTY NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM

4.1.1 EUROPA 2020. STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Strategia Europa 2020 wskazuje na trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. W ramach tych 3 priorytetów wyznaczono nadrzędne cele – w zakresie zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz zmian klimatu oraz 10 zintegrowanych wytycznych i 7 inicjatyw przewodnich. Strategia Europa 2020 wskazuje, że jedną z kluczowych kwestii do rozwiązania w perspektywie roku 2020 jest zahamowanie zmian w środowisku naturalnym. Dano temu wyraz określając jako cele m.in. zmniejszenie emisji CO₂, efektywne wykorzystanie zasobów oraz zalecenie uniezależnienia wzrostu gospodarczego UE od wykorzystania zasobów środowiskowych oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, korzystającej z odnawialnych źródeł energii (OZE), co ma uniezależnić UE od zmian klimatu.

Strategia Rozwoju Starogardzkiego MOF (SRSMOF) wpisuje się w referowane powyżej zapisy, m.in. jeśli chodzi o zawartą w niej wizję i misję MOF, które kładą nacisk na aspekt zrównoważonego rozwoju oraz włączenia społecznego. Zapisy Strategii Europa 2020 mają również swoje odzwierciedlenie w celach rozwojowych i operacyjnych Strategii Starogardzkiego MOF. Cel rozwojowy I „Dobra dostępność i efektywność gospodarcza” zawiera zapisy dotyczące rozwoju gospodarczego oraz poprawy dostępności transportowej obszaru, co przełoży się na realizację priorytetu Europa 2020 „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu”, gdyż będzie wspierać rozwój gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia,

zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Cel rozwojowy II „Czyste środowisko i atrakcyjna przestrzeń” przewiduje działania na rzecz poprawy efektywności wykorzystywanych zasobów, efektywności energetycznej, rozwoju infrastruktury ochrony środowiska oraz kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów. Zapisy te wpisują w realizację priorytetu „Rozwój zrównoważony”, gdyż będą wspierać działania na rzecz efektywniejszego korzystania z zasobów oraz zmniejszenia uciążliwości gospodarki dla środowiska. Cel III „Aktywne, rozwijające się społeczeństwo” zakłada rozwój oparty na wiedzy, aktywizację zawodową i społeczną oraz poprawę dostępności usług medycznych – nie można zatem nie zauważyć zbieżności celu III z priorytetem „Rozwój inteligentny” Strategii Europa 2020 (oraz częściowo z priorytetem „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu”), w ramach którego zakłada się rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Powyższa analiza zapisów obu dokumentów pozwala na stwierdzenie ich zgodności. Realizacja SRSMOF wniesie na poziomie lokalnym wydatny wkład w realizację priorytetów i celów Strategii Europa 2020.

4.1.2 STRATEGIA UNII EUROPEJSKIEJ DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ (SUE RMB)

Strategia stanowi zintegrowane ramy, które umożliwią UE określenie potrzeb i dostosowanie ich do dostępnych zasobów, zapewniając w ten sposób regionowi Morza Bałtyckiego możliwość korzystania ze zrównoważonego środowiska i optymalny rozwój gospodarczo-społeczny. Głównym celem dokumentu jest zacieśnienie współpracy w regionie i wykorzystanie potencjału jaki pojawił się wraz z rozszerzeniem UE. Warto w tym miejscu podkreślić, że mimo, że Starogardzki MOF nie ma dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, poprzez liczne powiązania funkcjonalne, gospodarcze oraz środowiskowe stanowi bezpośrednio zaplecze dla obszarów nadmorskich. Plan działania SUE RMB z 2013 roku opiera się na 3 głównych celach: *Save the Sea* (Ratujmy Morze), *Connect the Region* (łączmy region), *Increase Prosperity* (Powiększajmy dobrobyt), którym towarzyszą cele szczegółowe i wskaźniki. Plan zawiera obecnie 17 Obszarów Priorytetowych i 5 Działań Horyzontalnych.

W ramach celu „Ratujmy morze” SUE RMB zakłada zmniejszenie ilości substancji biogenych napływających do morza. Cel ten jest zgodny z celem operacyjnym III.3 SRSMOF, który zakłada m.in. rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej oraz uregulowanie spływu wód deszczowych. Długofalowo wpłynie to pozytywnie na stan wód podziemnych i powierzchniowych, w tym rzek będących w obszarze zlewni Morza Bałtyckiego. Cel zakłada także zachowanie naturalnych stref oraz bioróżnorodności. Odzwierciedleniem ww. założenia jest cel operacyjny II.1 SRSMOF, który zakłada rozwój infrastruktury turystycznej pozwalającej na właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego, tak by nie stwarzać zagrożenia dla różnorodności biologicznej.

W ramach celu „Łączmy region” SUE RMB wskazuje na konieczność m.in. ulepszenia wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych. Założenie to na poziomie Strategii Starogardzkiego MOF jest odpowiednikiem celu operacyjnego I.3 Sprawna komunikacja i system transportowy, gdzie założono przede wszystkim budowę obwodnicy m. Starogard Gdański będącej częścią DK22, tj. szlaku tranzytowego łączącego Obwód Kaliningradzki (Rosja) z Polską i Niemcami.

W ramach celu „Powiększajmy dobrobyt” przyjęto założenie poprawy i promowania zdrowia ludzkiego, z uwzględnieniem aspektów społecznych tej kwestii. Zapis ten jest w pełni zgodny z celem operacyjnym III.4 „Poprawa poziomu usług medycznych i ratowniczych oraz ich dostępności; profilaktyka” SRSMOF. W wyżej wymienionym celu SUE RMB zakłada również rozwój turystyki, wsparcie MSP, rozwój innowacyjnej edukacji i młodzieży. Założenia te zostały wpisane również do Strategii Starogardzkiego MOF.

W oparciu o powyższe zapisy obu dokumentów należy wskazać na ich wysoki stopień zgodności. Zgodność ta powoduje, że realizacja SRSMOF stanowić będzie wkład w realizację Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego.

4.2 DOKUMENTY NA SZCZEBLU KRAJOWYM

4.2.1 STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 (SRK)

SRK to kluczowy dokument definiujący kierunki rozwoju Polski w średnim horyzoncie czasowym, tj. do 2020 roku. SRK definiuje trzy obszary strategiczne: I – „Sprawne i efektywne państwo”, II – „Konkurencyjna gospodarka” i III – „Spójność społeczna i terytorialna”, w ramach których wyznaczone są poszczególne cele i priorytety rozwojowe.

W ramach obszaru II w SRK wyznaczono m.in. cel II.4. „Rozwój kapitału ludzkiego”, który zakłada m.in. zwiększanie aktywności zawodowej ludności oraz poprawę jakości kapitału ludzkiego przewidziano m.in. przyjęcie nowych, bardziej efektywnych kierunków inwestowania w edukację (kształcenie i szkolenie). Działania w ramach powyższych celów są zbieżne z założeniami SRSMOF w celu III.2 „Aktywizacja zawodowa mieszkańców” i celu III.1 „Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy – efektywna edukacja”. Cele te zakładają m. in. dostosowanie treści kształcenia do potrzeb lokalnej gospodarki i rynku pracy, rozwój nowoczesnych form i treści kształcenia (cel III.1) oraz szereg działań aktywizacyjnych skierowanych do mieszkańców Starogardzkiego MOF (cel III.2).

Cel II. 6 SRK „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko” obejmuje kierunki interwencji m.in. na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami, poprawy efektywności energetycznej oraz stanu środowiska. Zapisy zbieżne z celem II.6 SRK można odnaleźć w działaniach zapisanych w celu II.1, II.2 oraz III.3 SRSMOF. Cel II.1 „Racjonalne i efektywne wykorzystanie potencjału naturalnego i kulturowego na potrzeby rozwoju turystyki” zakłada rozwój infrastruktury turystycznej przy uwzględnieniu konieczności zachowania bioróżnorodności. Cel II.2 „Poprawa efektywności energetycznej” wskazuje na termomodernizację obiektów publicznych i mieszkalnych, co pozwoli na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w starogardzkim MOF. Z kolei w ramach celu III.3 „Rozwój infrastruktury technicznej” planuje się budowę lub modernizację obiektów infrastruktury ochrony środowiska (oczyszczalnie ścieków, sieci wodno-kanalizacyjne, kanalizacja deszczowa).

Cel II.7. SRK „Zwiększenie efektywności transportu” wskazuje na konieczność modernizacji i rozbudowy połączeń transportowych (cel II.7.2) oraz udrażniania obszarów miejskich (cel

III.7.3). Również w tym obszarze występuje zgodność w warstwie celów z omawianą Strategią dla Starogardzkiego MOF. W ramach celu operacyjnego I.3. „Sprawna komunikacja i system transportowy” SRSMOF zakłada modernizację połączeń drogowych, jak również rozwój transportu publicznego, zarówno drogowego, jak i kolejowego.

Obszar strategiczny III. „Spójność społeczna i terytorialna” w SRK zakłada m.in. działania na rzecz zwiększenia aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (cel III.1.1.), co jest zbieżne z celem operacyjnym III.2 „Aktywizacja zawodowa mieszkańców” oraz tworzenia warunków dla rozwoju ośrodków subregionalnych oraz obszarów wiejskich.

Analizując zapisy obydwu dokumentów należy wskazać, że są one w wielu punktach zbieżne. Zbieżność ta wynika zarówno z przesłanek realizacji obydwu strategii, ale sięga także poziomu celów operacyjnych. Uznaje się, że realizacja zapisów SRSMOF nie tylko nie stoi w sprzeczności z zapisami SRK, ale w skali lokalnej Starogardzkiego MOF wniesie wydatny wkład w realizację krajowych założeń rozwojowych do roku 2020.

4.2.2 KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE (KSRR)

Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. W ramach celu strategicznego wyznaczone zostały 3 cele szczegółowe: konkurencyjność, spójność i sprawność.

W ramach 1 celu KSRR „Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów” zakłada się m.in. tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi oraz zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów, jak również wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych. Pakiet działań tematycznych w ramach celu 1 KSRR zakłada także m. in. rozwój kapitału ludzkiego, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz IOB, poprawę efektywności energetycznej, wykorzystanie walorów środowiska naturalnego oraz

dziedzictwa kulturowego. Założenia te są również częścią SRSMOF i są zapisane w celach I.1, II.2 oraz II.1.

W ramach celu 2 „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych” KSRR zakłada m.in. poprawę dostępności usług medycznych i edukacyjnych na obszarach wiejskich, rewitalizację miast oraz zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich. Działania na rzecz poprawy jakości usług medycznych zostały wpisane także do SRSMOF – w celu operacyjnym III.4. Strategia ta odnosi się również do zagadnień edukacyjnych (w celu III.1) oraz postuluje rewitalizację obszarów zdegradowanych (cel II.4).

Porównanie celów i działań KSRR oraz celów SRSMOF pozwala na stwierdzenie rozległych powiązań pomiędzy dwoma dokumentami. Założenia KSRR są w pełni zgodne z deklarowaną misją i wizją Starogardzkiego MOF, a jednocześnie wykazują wysoką zgodność lub wręcz tożsamość z celami strategicznymi i operacyjnymi SRSMOF. Na tej podstawie orzeka się o zgodności obydwu dokumentów.

4.2.3 UMOWA PARTNERSTWA (UP)

Umowa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityk unijnych w Polsce w latach 2014-2020. Instrumentami realizacji UP są krajowe i regionalne programy operacyjne. Fundusze europejskie będą realizowały, w różnym stopniu i zakresie, wszystkie trzy cele przyjętej przez rząd polski SRK. Cele UP są więc tożsame z celami SRK (patrz punkt 1.2.1), jednocześnie zachowując synergię ze Strategią Europa 2020 (patrz punkt 1.1.1). W obrębie celów UP wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczna i aktywność zawodowa, infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Będą one realizowane w ramach właściwych celów tematycznych i wpisanych w nie celów szczegółowych oraz kierunków działań.

Zapisy UP przewidują działania na rzecz wzrostu skali działalności przedsiębiorstw m.in. poprzez rozwój IOB, rozwój efektywnego otoczenia inwestycyjnego (w tym infrastrukturalnego), rozbudowę infrastruktury transportowej wewnątrzregionalnej (poza siecią TENT-T). Modernizowana będzie również infrastruktura i tabor kolejowy. Jest to w pełni zgodne z zapisami I celu rozwojowego „Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność gospodarczą” wpisanego w SRSMOF.

W UP przewidziano także interwencje w kierunku zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie m.in. poprzez rozwój infrastruktury wodno-ściekowej, wzrost efektywności energetycznej oraz lepsze wykorzystanie potencjałów dziedzictwa kulturowego. Zakłada się także kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów. Planowane są także działania na rzecz zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowych. Przytoczone zapisy UP w pełni wpisują się zatem w założenia II celu rozwojowego SRSMOF „Czyste środowisko i atrakcyjna przestrzeń”.

Umowa odnosi się także kompleksowo do kwestii aktywizacji społecznej. Kierunki interwencji wskazują, że niezbędne jest zwiększenie powiązania systemu edukacji i umiejętności osób z potrzebami rynku pracy, promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i dyskryminacją oraz inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną. Założenia te odzwierciedlają zapisy zawarte w III celu rozwojowym „Aktywne, rozwijające się społeczeństwo” strategii dla starogardzkiego MOF.

Biorąc pod uwagę strukturę zapisów SRSMOF oraz UP, jak również warstwę merytoryczną należy wskazać liczne punkty powiązań kierunków działań i celów obydwu dokumentów. Z tego powodu należy orzec o ich wysokim stopniu zgodności.

4.3 DOKUMENTY NA SZCZEBLU REGIONALNYM

4.3.1 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2020 (SRWP)

Dokument określa kierunki i zasady rozwoju województwa pomorskiego w perspektywie do roku 2020. Wizja województwa zaprezentowana w SRWP to region trwałego wzrostu, o unikatowej pozycji, będącego liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku. Realizacja wizji opiera się na 3 celach strategicznych: „Nowoczesna gospodarka”, „Aktywni mieszkańcy” oraz „Atrakcyjna przestrzeń”. Z celów strategicznych wynika kolejnych 10 celów operacyjnych, a z nich 35 kierunków działań.

Analiza warstwy celów obydwu dokumentów pozwala na wniosek o wysokim stopniu powiązań, co można stwierdzić po podobnym ujęciu celów strategicznych. W tym kontekście SRSMOF stanowi jej konkretyzację, a wszystkie 3 cele odnoszą się do podobnych obszarów problemowych. Także jeśli chodzi o cele operacyjne to (nie licząc celu odnoszącego się do szkolnictwa wyższego) wszystkie cele SRWP mają swoje odpowiedniki w zapisach SRSMOF. Jednocześnie w niektórych punktach działania przedsięwzięcia wynikające ze Strategii MOF są ujęte w SRWP jako priorytetowe. Taki stan rzeczy odnosi się do poprawy dostępu do specjalistycznej opieki medycznej oraz postulatów wobec władz centralnych odnośnie budowy obwodnicy Stargardu Gdańskiego.

Wysoki stopień powiązań zarówno na szczeblu ogólnych celów, jaki i skonkretyzowanych celów operacyjnych, a czasem nawet tożsamość kierunków interwencji pozwala stwierdzić, że obydwie analizowane strategie są nie tylko zgodne, ale także pozostają w ścisłym stopniu powiązane.

4.3.2 PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO (PZPWP)

Dokument w skali regionu stanowi podstawowy dokument planistyczny, który określa strategiczne cele, kierunki i zasady rozwoju obszaru województwa pomorskiego oraz w

szczegółności aglomeracji Trójmiasta. PZPWP uwzględnia zapisy SRWP i jest z nią spójny (patrz punkt 1.3.1). W Planie sformułowano generalną zasadę, jaką jest równoważenie różnych sfer życia i działalności w przestrzeni regionu. Jej rozwinięciem są zasady ogólne: m.in. stosowanie trójochrony (integralnej ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazu), dążenie do harmonijnego powiązania potrzeb społecznych z cechami i funkcjonowaniem środowiska, czy zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, oszczędność energii i ograniczenie ilości odpadów.

Generalnym zaś celem PZPWP jest kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, która sprzyjać będzie równoważeniu wykorzystywania cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń. Warto podkreślić w tym miejscu spójność powyższych zapisów planu z misją i wizją zapisaną w SRSMOF, gdzie również wskazano na dążenie do zaspokajania potrzeb w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju oraz tworzenie warunków poprawiających jakość życia mieszkańców.

W zakresie celów głównych polityki przestrzennej województwa wymienia się m.in. powiązanie go z Europą i obszarem Bałtyckim, efektywne gospodarowanie przestrzenią, poprawę poziomu jakości życia oraz zahamowanie dewaloryzacji środowiska. Porównanie powyższych zapisów z warstwą teleologiczną SRSMOF wskazuje na znaczny stopień powiązań: w Strategii również zawarto zapisy dotyczące poprawy dostępności transportowej MOF (Cel I.3), racjonalnego i efektywnego wykorzystania przestrzeni (Cel II.1), efektywności energetycznej (cel II.2), przeciwdziałania degradacji środowiska poprzez rozbudowę infrastruktury (cel II.3) oraz szeroko rozumianej poprawy jakości życia mieszkańców Starogardzkiego MOF (cel II.4 oraz cele III.1 do 4).

W warstwie kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa PZPWP uznaje Starogard Gdański za jeden z ośrodków policentrycznego rozwoju regionu (II rzędu). W odniesieniu do Starogardu Gdańskiego Plan przewiduje m. in. wzmocnienie regionalnych ośrodków diagnostycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych funkcjonujących w publicznym systemie opieki zdrowotnej i zapewniających specjalistyczną opiekę medyczną

(zgodność z celem operacyjnym III.4 SRSMOF); rozwijanie ośrodków kultury upowszechniających i prezentujących kulturę i dziedzictwo kulturowe (zbieżność z celem II.1), budowę, rozbudowę, odbudowę lub modernizację otwartych i zamkniętych obiektów sportowych (zbieżność z celem III.3); rozwój infrastruktury turystyki krajoznawczej oraz agroturystyki (zgodność z celem II.1); budowę obwodnicy dla miasta Starogard Gdański, modernizację DW222 oraz DW229; rewitalizację linii kolejowej nr 203 wraz z przebudową dworca kolejowego w Starogardzie Gdańskim (zgodność z celem I.3); modernizację oraz budowę nowych urządzeń osłony przed powodzią, modernizację i budowę elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej 110 kV (zgodność z celem II.3).

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że SRSMOF cechuje się dużym stopniem powiązań z zapisami PZPWP. Nie wolno nie zauważyć faktu, iż są to powiązania nie tylko na poziomie ogólnych zasad, misji lub wizji, ale także na poziomie celów operacyjnych, a nawet konkretnych przedsięwzięć realizacyjnych. Stwierdzona zgodność ogólnych zasad oraz skonkretyzowanych celów i kierunków rozwoju sprawia, że realizacja zapisów SRSMOF wniesie wydatny wkład w wypełnienie zapisów planu, co skutkować będzie rozwojem obszaru funkcjonalnego miasta Starogard Gdański i poprawie życia jego mieszkańców, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad równoważenia rozwoju.

4.3.3 REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020 (RPOWP) (PROJEKT)

Program będzie jednym z najważniejszych narzędzi realizacji SRWP i stanowi konkretyzację zapisów Strategii, określając sposób realizacji polityk rozwojowych województwa pomorskiego do 2020 r. RPO WP jest współfinansowany z dwóch funduszy: EFRR i EFS. Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPOWP obejmują zagadnienia rozwoju gospodarczego, aktywności zawodowej i społecznej, transportu, energetyki i środowiska, atrakcyjności kulturalnej i turystycznej oraz ochrony zdrowia. W ramach Programu wyznaczonych zostało 11 tematycznych osi priorytetowych (OP). Zdecydowana większość z nich swoim zakresem odpowiada zdefiniowanym w ramach SRSMOF celom operacyjnym.

OP2 „Przedsiębiorstwa” zakłada m.in. wsparcie przedsiębiorstw poprzez instytucje otoczenia biznesu (IOB), promocję pomorskich przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych i tworzenie stref przemysłowych. W wyżej wymienione kierunki interwencji w ramach OP2 wpisują się zapisy celów operacyjnych I.1 i I.2 SRSMOF.

Działania zakładane do realizacji w ramach celu operacyjnego III.3 SRSMOF „Sprawna komunikacja i system transportowy” wykazują zbieżność z zapisami OP9 „Mobilność”, gdzie zaplanowano działania odnoszące się do modernizacji transportu zbiorowego miejskiego (zarówno infrastruktury, jak i taboru), poprawy jakości transportu kolejowego oraz wzrostem sprawności i bezpieczeństwa sieci drogowej.

Kierunki działań przewidziane w SRSMOF w ramach celu operacyjnego II.1 „Racjonalne i efektywne wykorzystanie potencjału naturalnego i kulturowego na potrzeby rozwoju turystyki” są zgodne z założeniami OP8 „Konwersja”, ukierunkowanej na zagospodarowanie tras turystycznych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym, oraz rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, które powinny przyczyniać się do poprawy jakości przestrzeni oraz atrakcyjności turystycznej miejsc o szczególnych walorach kulturowych.

W ramach celu operacyjnego II.2 „Poprawa efektywności energetycznej” w SRSMOF zakłada się m.in. termomodernizację obiektów publicznych, rozwój energetyki opartej na OZE oraz poprawę sprawności źródeł ciepła. Takie działania wpisują się w kierunki interwencji OP10 „Energia”, wspierającej inwestycje poprawiające sprawność systemu energetycznego w regionie oraz zwiększenie wykorzystania OZE.

Kierunki działań przyjęte w celu operacyjnym II.3 „Rozwój infrastruktury technicznej” są w znacznym stopniu powiązane z ukierunkowaniem interwencji RPOWP przewidzianej w ramach OP11 „Środowisko”. Obydwa analizowane zapisy zakładają zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni oraz usprawnienie systemów odprowadzania i oczyszczania wód opadowych i roztopowych, jak również inwestycje w sektor gospodarki wodnej.

Interwencja w OP8 RPOWP dotyczyć będzie przede wszystkim kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, co oznacza, że kierunki interwencji osi są zgodne z założeniami celu operacyjnego II.4 SRSMOF. Jednocześnie, za sprawą zakładanego wsparcia podmiotów mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, cel operacyjny II.4

wpisuje się w zapisy OP6 „Integracja”, przewidującej m.in. wdrażanie kompleksowych i zindywidualizowanych (zarówno w zakresie diagnozy potrzeb osób objętych wsparciem, jak prowadzonych działań) programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób biernych zawodowo oraz wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny III.1 „Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy – efektywna edukacja” wykazuje zbieżność z założeniami dwóch osi: OP3 „Edukacja” oraz OP4 „Kształcenie zawodowe”. Pierwsza z nich zakłada m.in. poprawę jakości edukacji ogólnej, przedszkolnej i zawodowej oraz zwiększenie dostępności edukacji przedszkolnej, zaś druga zakłada dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym do potrzeb gospodarki.

Działania zaplanowane w ramach celu III.2 „Aktywizacja zawodowa mieszkańców” wpisują się w założenia OP5 (w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, poprawy sytuacji pracowników przedsiębiorstw na rynku pracy, wspierania powstawania mikro przedsiębiorstw), jak również OP6 „Integracja”, w zakresie poprawy sytuacji na rynku pracy osób biernych zawodowo, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zapisy celu operacyjnego III.3 „Infrastruktura sportowo-rekreacyjna, aktywizacja społeczna” wykazują zbieżność z zapisami zawartymi we wspomnianej OP6 przewidującej m.in. wsparcie usług społecznych, aktywizację poprzez przedsiębiorczość społeczną oraz wsparcie osób starszych.

Planowane działania w ramach celu III.4 „Poprawa poziomu usług medycznych i ratowniczych oraz ich dostępności; profilaktyka” wpisują z kolei się w kierunki interwencji OP7 „Zdrowie”, gdzie przewiduje się poprawę dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej, modernizacją infrastruktury ochrony zdrowia oraz informatyzację placówek medycznych. Realizację kompleksowych programów zdrowotnych o zasięgu co najmniej ponadlokalnym, obejmujących profilaktykę, diagnostykę i promocję zdrowia przewiduje OP5, co oznacza zgodność celu III.4 także z tą osią.

Należy również podkreślić, że w większości OP wyznaczonych w Programie jako priorytetowe traktowane będą projekty, które zostały uzgodnione w ramach Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT). Starogardzki MOF parafował jedno z ZPT z Samorządem Województwa

Pomorskiego, stąd również można mówić o ścisłym powiązaniu terytorialnym analizowanej Strategii i RPOWP. W toku negocjacji zostało zidentyfikowanych 6 przedsięwzięć, najważniejszych z punktu widzenia rozwoju Starogardzkiego MOF:

- Upowszechnienie edukacji przedszkolnej,
- Budowa i skomunikowanie węzła integracyjnego w Starogardzie Gdańskim,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z usprawnieniem źródeł ciepła i energii,
- Redukcja niskiej emisji w Starogardzie Gdańskim poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej,
- Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy,
- Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z retencjonowaniem wody.

Reasumując analizę stopnia powiązania SRSMOF i RPOWP należy stwierdzić, że obydwa dokumenty cechuje wysoki stopień zależności. Odniesienia te są widoczne zarówno w warstwie ogólnych zasad i celów, które w przypadku RPOWP są zbieżne ze Strategią Europa2020, jak i SRWP (patrz punkty 1.1.1 oraz 1.3.1), ale także w warstwie kierunków interwencji w ramach 10 z 11 osi w Programie, a także enumeratywnie wymienionych projektów, które stanowią część ZPT pomiędzy Samorządem Województwa oraz Starogardzkim MOF.

4.4 DOKUMENTY NA SZCZEBLU LOKALNYM

4.4.1 STRATEGIA ROZWOJU POWIATU STAROGARDZKIEGO 2014-2020 (SRPS) (PROJEKT)

Nowa Strategia definiuje wizję rozwoju powiatu jako prężnie rozwijającego się obszaru, zapewniającego swoim mieszkańcom bezpieczeństwo oraz wzrost jakości życia i szanującego kulturowe oraz naturalne. Porównując ten zapis z wizją zawartą w SRSMOF należy wskazać na liczne ich podobieństwa: dążenie do uczynienia MOF dynamicznie rozwijającym się

obszarem oraz poszanowanie dziedzictwa naturalnego. Realizacja wizji zawartych w obydwu strategiach nie wyklucza się, wręcz przeciwnie, stanowią one wzajemne uzupełnienie. W obydwu dokumentach misja powiatu oraz MOF polega na tworzeniu podstaw do zrównoważonego/harmonijnego rozwoju.

W ramach SRSP wyodrębniono 3 cele strategiczne: „Nowoczesna gospodarka”, „Zapewnienie mieszkańcom ciągłego i stabilnego wzrostu” oraz „Spójna i atrakcyjna przestrzeń”. W ramach tych celów wyznaczone zostały cele operacyjne. Analiza celów zapisanych w SRSP oraz SRSMOF pozwala wysnuć wniosek o znacznym podobieństwie ich założeń. W obydwu dokumentach wskazano na konieczność rozwoju przedsiębiorczości (cel 1.1 SRPS vs cele I.1 i I.2 SRSMOF). Cel operacyjny 1.2 SRPS zakłada tworzenie bogatej i unikatowej oferty turystycznej, co jest w pełni zbieżne z założeniami celu operacyjnego II.1 SRSMOF.

Cele operacyjne zawarte w ramach celu 2. „Zapewnienie mieszkańcom ciągłego i stabilnego wzrostu” w SRPS mają swoje odpowiedniki w celach operacyjnych Strategii dla MOF, które zgrupowane są w ramach III celu rozwojowego. W obu przypadkach zakłada się poprawę efektywności systemu edukacji, polepszenie jakości i dostępności opieki zdrowotnej oraz szeroko pojętą aktywizację społeczną i inwestycje w kapitał ludzki.

Cel strategiczny nr 3 SRPS „Spójna i atrakcyjna przestrzeń” oraz wpisane w niego cele operacyjne wykazują powiązania przede wszystkim z celem rozwojowym II SRSMOF. Zakłada się bowiem w obu dokumentach, że realizowane będą inwestycje mające na celu poprawę efektywności energetycznej, przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz działania na rzecz ochrony środowiska. Różnica pomiędzy strategiami polega na tym, że SRPS zakłada działania miękkie na rzecz poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, zaś SRSMOF kładzie nacisk na budowę infrastruktury technicznej sektora wodno-ściekowego. Założenia celu strategicznego nr 3 SRSP pokrywają się także z zapisami celu operacyjnego I.3. „Sprawna komunikacja i system transportowy”, gdyż obydwie przewidują poprawę jakości systemu transportu zbiorowego (zarówno w zakresie infrastruktury, jak i taboru) oraz poprawę sieci drogowej. W obydwu strategiach sformułowano oczekiwanie budowy obwodnicy Starogardu Gdańskiego w ciągu DK22 oraz modernizację infrastruktury kolejowej na linii 203.

Przegląd zapisów SRPS oraz SRSMOF pozwala na stwierdzenie wysokiego stopnia powiązania obydwu strategii. Są to powiązania zarówno na poziomie ogólnej wizji i misji samorządów, jak również celów rozwojowych/strategicznych i wynikających z nich celów operacyjnych. Zdarza się, że działania wymienione w obydwu dokumentach są tożsame, zaś czasem są wobec siebie komplementarne. Resumując, realizacja zapisów SRSMOF jest w bardzo wysokim stopniu (ze względu na zakres przestrzenny i tematyczny) powiązana z realizacją celów zapisanych w Strategii dla Powiatu.

4.4.2 STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA STAROGARD GDAŃSKI 2013-2020 (SRSG)

W dokumencie przedstawiona została analiza SWOT, misja, cele i działania oraz wizja Starogardu Gdańskiego w 2020 roku. Misją Starogardu Gdańskiego jest stanie się miastem atrakcyjnym dla mieszkańców, inwestorów i gości, efektywnym w wykorzystaniu zasobów i położenia geograficznego. Misja zostanie wypełniona poprzez realizację 4 celów głównych oraz wpisanych w nie celów szczegółowych.

Analiza celów SRSG pokazuje, że ma ona wiele punktów wspólnych z SRSMOF. W ramach celu głównego 1. „Poprawa warunków osiedleńczych w mieście” zaplanowano działania na rzecz rewitalizacji zdegradowanych obszarów miasta (cel 1.3). Działania zakładane w ramach celu 1.3 są zatem zbieżne z zapisami celu operacyjnego II.4 „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych” SRSMOF, który przewiduje rewitalizację tkanki miejskiej wraz z działaniami pozwalającymi rozwiązywać problemy społeczne.

Zapisy zawarte w celu głównym 3. „Poprawa infrastruktury miasta” przewidują budowę i utwardzenie dróg (cel 3.1) – ze szczególnym uwzględnieniem obwodnicy miasta w ciągu DK22. Takie działania wskazują na zgodność zapisu z celem operacyjnym I.3 „Sprawna komunikacja i system transportowy”. W ramach celu głównego 3 Strategii dla miasta zaplanowano również inwestycje w infrastrukturę wodno-ściekową (cel 3.2). Cel ten odzwierciedla zapisy SRSMOF w celu II.3. „Rozwój infrastruktury technicznej”, gdzie, oprócz inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym, zaplanowano także inwestycje związane z

zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Cel 3.3 SRSRG „Ochrona środowiska” wskazuje na rozbudowę sieci ciepłowniczej i termomodernizację, w związku z czym należy uznać jego zgodność z celem II.2 „Poprawa efektywność energetycznej” w SRSMOF. Jednocześnie planuje się organizowanie imprez, wydarzeń, szkoleń podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców, co wpisuje się w cel III.1 Strategii dla MOF. Założeniem Strategii miasta Starogard Gdański jest także rozwój infrastruktury społeczeństwa informatycznego (cel 3.4) – zapisy w tym punkcie pokrywają się z kierunkami działań w ramach wspomnianego już celu operacyjnego II.3 SRSMOF.

Zagadnieniom społecznym poświęcony jest cel główny 4 „Rozwój społeczny”, w ramach którego założono m.in. modernizację infrastruktury edukacyjnej, utrzymanie dostępności przedszkoli oraz realizację projektów edukacyjnych (cel 4.1 „Jakość kształcenia”). Cel ten jest zgodny z celem operacyjnym III.1 SRSMOF: „Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy – efektywna edukacja”. Cel szczegółowy 4.2 strategii miasta zakłada poprawę infrastruktury sportowo- rekreacyjnej w mieście i jest tożsamy z celem III.3 SRSMOF „Infrastruktura sportowo-rekreacyjna, aktywizacja społeczna”. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu m.in. poprzez realizację projektów społecznych jest treścią celu 4.4 SRSRG. Zaplanowane działania pozwalają stwierdzić liczne powiązania z celami operacyjnymi SRSMOF II.4 oraz III.3. Cel szczegółowy 4.5 miejskiej Strategii zakłada poprawę jakości opieki zdrowotnej, poprzez m.in. poprawę dostępności i jakości świadczonych usług medycznych dla seniorów oraz dostosowanie oferty otwartego leczenia specjalistycznego dla potrzeb mieszkańców. Planuje się też realizację projektów z zakresu ochrony zdrowia. Takie działania czynią cel 4.5 zgodnym z celem III.4 SRSMOF „Poprawa poziomu usług medycznych i ratowniczych oraz ich dostępności; profilaktyka”.

Powyższa analiza zapisów obydwu dokumentów pozwala na stwierdzenie bardzo wysokiego stopnia ich zgodności. Warto również podkreślić, że oba dokumenty wzajemnie się uzupełniają, gdyż miasto Starogard Gdański stanowi centralny ośrodek omawianego MOF. Za sprawą silnych powiązań funkcjonalnych realizacja zapisanych zamierzeń tych dokumentach będzie zatem rzutować na jakość życia zarówno w samym mieście, jak i jego otoczeniu. Należy też dodać, że w wizji miasta Starogard Gdański miasto współpracuje z

Gminą Starogard Gdański (wiejską) i Powiatem Starogardzkim w zakresie planowania strategicznego i przestrzennego, ochrony środowiska, transportu publicznego, turystyki i rekreacji, wspierania przedsiębiorczości oraz promocji. Nie można zatem nie zauważyć, że utworzenie Starogardzkiego MOF samo w sobie stanowi krok w stronę skutecznej realizacji celów rozwojowych miasta w synergii z jego najbliższym otoczeniem.

4.4.3 STRATEGIA ROZWOJU GMINY BOBOWO DO 2015 ROKU (SRGB)

W dokumencie wyznaczono 4 cele strategiczne odnoszące się do wszystkich aspektów rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cel strategiczny 1. „Rozwój infrastruktury technicznej” wskazuje na konieczność budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i małej retencji oraz dróg tym samym odzwierciedlając zapisy celów operacyjnych I.3 (infrastruktura drogowa) oraz III.3 (kanalizacja, wodociągi i mała retencja) zapisanych w SRSMOF. W ramach celu strategicznego 3. „Aktywizacja społeczności lokalnej i rozwój edukacji” odnaleźć można zapisy mówiące o planowanej poprawie jakości ofert edukacyjnej i dostępności zajęć pozalekcyjnych, przez co wpisują się one celu operacyjnego III.1 SRSMOF. W celu 3 SRGB zakłada się także działania na rzecz aktywizacji zawodowej, co jest odzwierciedleniem celu operacyjnego III.2 SRSMOF. Cel 4 „Poprawa bezpieczeństwa i ochrona zdrowia” zakłada poprawę bezpieczeństwa na DW222, wykazując zgodność z założeniami celu operacyjnego I.3 SRSMOF. Jednocześnie w ramach celu 4 zaplanowano przeciwdziałanie wadom postawy i wymowy oraz chorobom reumatycznym, astmatycznym i alergicznym oraz zapewnienie całodobowej opieki lekarskiej. Zapisy te wpisują się w założenia celu operacyjnego III.4 SRSMOF.

Reasumując, nie istnieją żadne istotne sprzeczności pomiędzy dwoma opisywanymi strategiami. Realizacja założeń rozwojowych gminy Bobowo wniesie wkład w rozwój całego MOF. Analizując zgodność SRSMOF i SRGB należy mieć na uwadze, że ten drugi dokument opracowany został w 2004 roku i że w najbliższym czasie straci on ważność. W chwili opracowywania II tomu SRSMOF (lipiec-sierpień 2014) projektowana była nowa Strategia

Rozwoju Gminy Bobowo, jednakże jej przygotowanie było we wczesnej fazie, co nie pozwala ocenić stopnia zbieżności obydwu dokumentów.

4.4.4 STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIEJSKIEJ STAROGARD GDAŃSKI NA LATA 2012 – 2022 (SRGWSG)

Zdefiniowana w Strategii wizja to gmina przyjazna mieszkańcom i inwestorom, gmina z rozwijającą się infrastrukturą techniczną i społeczną, stanowiąca bezpieczny i ekologiczny obszar rozwoju gospodarczego, na terenie którego stosowane są zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia. Porównując ten zapis z wizją Starogardzkiego MOF należy wskazać na pewne podobieństwa pomiędzy nimi – przede wszystkim jeśli chodzi o stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju. Obydwie misje podkreślają także ważną rolę czynnika gospodarczego w rozwoju obszaru objętego zapisami dokumentu. Należy podkreślić, że pomimo różnic, nie ma istotnych sprzeczności pomiędzy wizją gminy wiejskiej i MOF – są one względem siebie komplementarne. Analiza misji zapisanych w SRGWSG i SRSMOF pozwala na wyodrębnienie wspólnych elementów: stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju, wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, dbałość o atrakcyjność dla inwestorów zewnętrznych, poszanowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Priorytety, cele szczegółowe i kierunki działania zostały ujęte w formie Strategicznego Programu Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy. Zestawienie zapisów w SRGWSG z celami operacyjnymi SRSMOF pokazuje liczne zbieżności pomiędzy strategiami. W ramach priorytetu „Przestrzeń” w celu szczegółowym 1.1 planuje się m.in. działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu komunikacji wewnętrznej terenów osadniczych. Ten kierunek działania został określony również w SRSMOF – cel operacyjny I.3 zakłada budowę i modernizację dróg oraz poprawę stanu komunikacji na terenie MOF. W ramach celu 1.2 SRGWSG planuje się rozwój infrastruktury i usług turystyki wiejskiej i aktywnej oraz budowę, remont lub przebudowę małej infrastruktury turystycznej, zaś w ramach celu 1.3 stworzenie warunków do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla

zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki. Zapisy te pozostają zgodne z zapisami celu operacyjnego II.1 SRSMOF.

W priorytecie „Gospodarka” założono m.in. działania na rzecz wsparcia rozwoju gospodarczego (cel 2.1), aktywizacji zawodowej mieszkańców (cel 2.2) oraz gospodarczego wykorzystania terenów atrakcyjnych turystycznie oraz infrastruktury technicznej w obszarach turystycznych gminy (cel 2.5). Wymienione cele są tożsame z celami operacyjnymi zapisanymi w Strategii MOF: cele operacyjne I.1 i II.2 koncentrują się na szeroko pojętych zagadnieniach rozwoju gospodarczego, cel III.2 zakłada działania na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców, zaś w ramach celu II.1 planuje się rozbudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

Priorytet „Infrastruktura” zakłada działania w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej na terenie gminy wiejskiej Starogard Gdański (cel 3.1), co jest zgodne z celem operacyjnym I.3 SRSMOF. Zgodnie z celem 3.2 SRGWSG rozwijana będzie infrastruktura turystyczna – cel ten jest zatem tożsamy z celem operacyjnym II.1. Z kolei działania zaplanowane w ramach celu 3.3 tj. rozwój sieci szerokopasmowej stanowią część kierunków działań zapisanych w celu operacyjnym II.3 SRSMOF.

Cele szczegółowe wyodrębnione w priorytecie „Społeczność” SRGWSG są w znacznej mierze zgodne lub wręcz tożsame z zapisami w III celu rozwojowym SRSMOF. W obydwu dokumentach zaplanowano poprawę jakości usług medycznych, dalszy rozwój oferty edukacyjnej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, czy aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem (w tym seniorów).

Priorytet „Ochrona środowiska” SRSG zakłada m.in. ograniczanie niskiej emisji poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych oraz rozwój energetyki opartej na OZE. Takie działania są treścią celu operacyjnego II.2 zapisanego w SRSMOF.

Biorąc pod uwagę zakres obydwu przedstawionych dokumentów oraz poszczególne zapisy w formie priorytetów, celów operacyjnych/szczegółowych oraz kierunków działań należy stwierdzić, że nie występują żadne istotne sprzeczności pomiędzy SRGWSG a SRSMOF. Co więcej, w wielu punktach, co wykazała analiza zamieszczona powyżej, są one w pełni zbieżne lub co najmniej komplementarne. Warto również dodać, że dokumenty te są zgodne nie

tylko na poziomie planowania operacyjnego, ale także na poziomie ogólnych misji i wizji obszarów. W związku z tym stwierdza się o zgodności obydwu dokumentów.

5 SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Starogardzkiego MOF określa najważniejsze cele i założenia, które muszą zostać zrealizowane by wykorzystać istniejący potencjał i zapewnić wzrost społeczno-gospodarczy jednostek wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Biorąc pod uwagę zakres Strategii, prawidłowe wdrożenie jej założeń wymagać będzie ścisłej współpracy i zaangażowania wszystkich JST tworzących MOF: Powiatu Starogardzkiego, Miasta Starogard Gdański, Gminy Starogard Gdański oraz Gminy Bobowo. Dla zapewnienia bardziej efektywnej realizacji działań i szerszego zakresu interwencji poszczególne jednostki współpracować będą także z różnorodnymi partnerami, w tym między innymi: administracją centralną i wojewódzką, organizacjami pozarządowymi, partnerami społeczno-gospodarczymi, przedsiębiorcami oraz instytucjami obejmującymi swoimi kompetencjami obszary rozwojowe wskazane w Strategii.

Podstawowym narzędziem wdrażania Strategii będą plany działania, odpowiadające strategicznym obszarom rozwojowym, które obejmują następujące zakresy tematyczne:

1. Rozwój gospodarczy, tworzenie miejsc pracy.
2. Transport.
3. Ochrona środowiska i infrastruktura.
4. Rewitalizacja.
5. Edukacja i ochrona zdrowia.
6. Aktywność zawodowa i społeczna.

Plany działania wskazywać będą przedsięwzięcia do realizacji, jak też określać podstawowe wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny zostać osiągnięte. Za wdrożenie inwestycji wskazanych w Planach działania, w tym również pozyskiwanie środków zewnętrznych do ich realizacji, odpowiadać będą zespoły zadaniowe w JST wchodzących w skład MOF. Pracom tych zespołów przewodniczyć będą przedstawiciele wydziałów odpowiedzialnych za rozwój funkcjonujących w strukturze organizacyjnej poszczególnych JST:

- Wydział Polityki Gospodarczej i Funduszy Europejskich (Powiat Starogardzki).

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- Wydział Rozwoju (Miasto Starogard Gdański).
- Wydział Rozwoju Gminy (Gmina Starogard Gdański).
- Zastępca Wójta Gminy (Gmina Bobowo).

Należy jednak podkreślić, że oprócz ww. podmiotów samorządowych, w realizacji zadań wynikających ze Strategii i Planów działania uczestniczyć będą mogły wszystkie zainteresowane podmioty: podmioty publiczne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, partnerzy społeczno-gospodarczy.

Zważywszy, że w skład MOF wchodzi różne, odrębne jednostki terytorialne, w zakresie wdrożenia założeń Strategii konieczna będzie ścisła współpraca poszczególnych podmiotów. Za koordynację działań odpowiedzialny będzie Powiat Starogardzki, który jest także liderem projektu „Starogardzki Miejski Obszar Funkcjonalny - nowy wymiar partnerstwa na rzecz rozwoju”. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007-2013. Do zadań Powiatu należeć będzie przede wszystkim:

- utrzymanie przepływu informacji między partnerami,
- nadzór nad realizacją projektów określonych w Planach działania,
- informowanie społeczeństwa o prowadzonych projektach,
- wybór źródeł finansowania inwestycji.

6 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI STRATEGII I PLANÓW DZIAŁANIA

Strategia Rozwoju Starogardzkiego MOF, podobnie jak każdy dokument strategiczny, musi podlegać monitoringowi, czyli bieżącej kontroli i ocenie postępów realizacji. Monitoring realizacji strategii jest ściśle związany z gromadzeniem i analizą informacji dotyczących wskaźników osiąganych w wyniku wdrażania poszczególnych Planów działań i zapewnia:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Jednym z głównych założeń systemu monitoringu jest także odpowiedź na pytanie w jaki sposób realizacja poszczególnych działań przyczynia się do osiągnięcia przyjętej wizji oraz celów strategicznych. Monitoring pełni zatem funkcję sprawdzającą, którą realizuje się w określonych odstępach czasu poprzez zestawienie wykonanych przedsięwzięć w relacji do zapisanych celów. Można wyróżnić następujące etapy monitoringu:

- zbieranie danych,
- analiza danych oraz identyfikacja problemów,
- przygotowanie raportu wraz z propozycją działań korygujących.

Dane odnośnie postępu prac oraz wskaźników związanych z realizacją poszczególnych przedsięwzięć przekazywane będą przez zespoły zadaniowe wyznaczone w poszczególnych JST do Powiatu Starogardzkiego, który nadzorować będzie wdrażanie całej Strategii MOF. Na podstawie analizy uzyskanych informacji Powiat ustalać będzie harmonogram planowanych przedsięwzięć i wprowadzać działania zaradcze w sytuacjach, w których rozpoczęte projekty

nie przyniosły założonych efektów. Na wszystkich etapach monitoringu Powiat Starogardzki będzie ściśle współpracował z gminami wchodzącymi w skład Starogardzkiego MOF.

7 ZAŁĄCZNIKI

7.1 ZAŁĄCZNIK NR 1. PLANY DZIAŁANIA DLA STRATEGICZNYCH OBSZARÓW ROZWOJOWYCH MOF

7.2 ZAŁĄCZNIK NR 2. RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

